

מודלים עסקיים:

מגישות:

- מסאיי אלמו 327299624
- באייאט אביי 323283580
- יעל ארגה 320444565
- שרי פרימט 206584864

מבוא: יזמות בפריפריה

מה בעצם רובנו חושבים כשאנו שומעים את המונח "פריפריה"?

לרוב עולות האסוציאציות הבאות יישוב נידח ומרוחק, עוני, חוסר בתשתיות וחוסר קידמה.

בציבור הישראלי העיניים נשואות אל תל אביב והמרכז שנתפסים כמוקד זוהר של אומת הסטארט-אפ, לעומת הפריפריה הן הגיאוגרפית והן החברתית שנתפסת כענייה, מוחלשת ופחות חשובה.

בשנים האחרונות התחדדה ההבנה שהכלכלה הישראלית לא יכולה להתבסס לאורך זמן על מרכז חדשנות אחד, גדול ומוצלח ככל שיהיה, ולא די בפיתוח חדשנות ויזמות במטרופולין תל אביב או בקרב אוכלוסיות מבוססות.

פוטנציאל הצמיחה העתידי של המשק הישראלי טמון בעיקר בפיתוח הפריפריה החברתית והגיאוגרפית. על פי מחקרי מדיניות שונים, על מנת לעודד את הצמיחה בשנים הבאות צריך להגדיל את כוח העבודה המיומן במקביל להרחבת הזמינות לתעסוקה איכותית ברחבי הארץ.

יש להעניק לאוכלוסיות מרקע סוציו-אקונומי נמוך כישורים הכרחיים למאה ה-21 שיאפשרו את המשך פיתוח המגזר העסקי וההיי-טק, ולעודד הקמת מרכזי יזמות טכנולוגית בפריפריה וייצרו הזדמנויות ותשתיות לתעסוקה מבוססת חדשנות.

על פי דו"ח רשות החדשנות 2018-2019, צריך להתמקד בשלושה ערוצים עיקריים: להשקיע בקידום חדשנות טכנולוגית הנשענת על יתרונותיה היחסיים של הפריפריה. לחזק את הקשרי גומלין בערים הגדולות – ירושלים, חיפה ובאר שבע – סביב אוניברסיטאות מובילות. לחבר בין ההון האנושי הקיים בפריפריה לתעשיית ההייטק לפתח קהילות יזמות מקומיות ובפרט לחשוף בני-נוער וצעירים ליזמות וחדשנות.

הדו"ח מסביר שישנו קשר חיובי בין חשיפה לחדשנות טכנולוגית בגיל הילדות ובין ההסתברות לעסוק בעתיד בחדשנות. במילים אחרות, הגברת החשיפה ליזמות טכנולוגית בקרב בני-נוער מהפריפריה תסייע למימוש הפוטנציאל היזמי והתעסוקתי שלהם.

סרטון קצר שממחיש שבשביל להיות יזם אין הבדל בין מגדר, לאום, אזור גאוגרפי ועוד קריטריונים שולים כל אדם ואדם יכול להיות יזם בלי שום נקודת פתיחה מסוימת !

סקירה ספרותית:

מאמר 1 : יזמות טכנולוגית במרחב הפריפריאלי הדרומי.

מאת: עמליה אוליבר ואפרת אסולין.

מאמר 2 : יזמות בכפרים יהודים וערביים
בפריפריה הצפונית של ישראל

מאת: שמואל שמאי , שרה ארנון, זהב גרינברג
ויצחק שנל.

יזמות בכפרים יהודיים וערביים בפריפריה הצפונית של ישראל:

מטרת המאמר:

המטרה היא לבחון את מאפייני היזמות הכלכלית של הכפרים בין שני הלאומים בפריפריה הצפונית של ישראל לשם המאמר ממפה את תחומי העיסוק השונים, יאפיין אותם, ויבחן את ההבדלים שבין המגזרים השונים בפיתוח יזמויות.

רעיון מרכזי:

הרעיון המרכזי של המאמר הוא לבחון את מאפייני היזמות הכלכלית של כפרים יהודים וערבים בפריפריה הצפונית של ישראל.
בהתייחס למידת הניצול של משאבים והון אנושי הקיימים בישובים אלה.
המחקר נערך בקרב 268 יזמים.
72% מהם יהודים ו 28% מהם ערבים.

יזמים ערבים
ויהודים בפריפריה
הצפונית???

טענות תאורתיות:

1. עולה שרמת ההשכלה מבחינת היזמים היהודים עולה באופן מובהק הזו של הערבים. ליזמים היהודים יש יותר הכשרה ניהולית והם חיים בישובים ובאזורים שרמתם החברתית והכלכלית גבוהה מזו של יישובי היזמים הערביים. בנוסף, היזמים הערביים מציינים כי חשים יותר את מגבלות הפריפריה והמקום. 2. שינוי התעסוקה בקרב חקלאים בישובים הכפריים יוצרים בקרבם תופעה של יזמיות חדשות המיועדות ליצור פרנסה במציאות הכלכלה החדשה. 3. אצל היזמים הערבים והיהודים יש חשיבות רבה דומה ורבה לסיוע המשפחתי הרי שחשיבות המשאב המשפחתי הוא בעיקר החמולתי בקרב הערבים רבה יותר מאשר בקרב היהודים, בהיות המשאב העיקרי שעליו הם נשענים. היזמים היהודים מציינים יותר כי הם נתמכים על ידי סיוע ממסדי מאשר היזמים הערבים החשים שאינם מקבלים סיוע זה.

מחקרים אמפיריים רבים עסקו בתפקידם של עסקים קטנים בכלכלה האזורית והארצית. הממצאים מלמדים על חלקם של העסקים הקטנים בתוצר הלאומי הגולמי, על משמעותם בפיתוח הכלכלה האזורית ועל השפעתם על יצירת מקומות תעסוקה חדשים במרחב שבו הם פועלים. המחקרים מראים כי למרחב ולמאפייניו יש השפעה על מגוון ההזדמנויות והמוטיבציה של היזם לפתוח עסק קטן. גורם חשוב נוסף הקשור בהון האנושי הוא השכלת היזם. נמצא כי השכלה גבוהה משפיעה על העמדות וכוונות כלפי יזמות עתידית ועל תחושות המסוגלות של היזם.

מחקרים אחרים דנו בהשפעת ההשכלה הגבוהה על מימניות היזם וטענו כי יזם בעל השכלה גבוהה נחשף לאימון לתרגול ולחוויה של הצלחה והופך למיומן בפתרון בעיות. עוד ציינו כי יזמים בעלי השכלה גבוהה נמצאו בעלי יעילות עצמית גבוהה מזו של יזמים שלא רכשו השכלה גבוהה אצל מי שהתמחו ביזמות נמצאו ערכי יעילות עצמית גבוהים אף יותר. השכלת היזם היא אחד המשתנים הברורים המקדמים החלטה של בעלי הון להשקיע ביזמות חדשה משום שיזם משכיל מעורר במשקיעים פוטנציאלים תחושת ביטחון. הקשר בין השכלה לתעסוקה במגזר הערבי עולה כי קיים מטעם חיובי חזק בין השכלה גבוהה לשיעורי ההשתתפות בכוח העבודה.

מסקנות:

1. עידוד נשים ערביות ליזמיות המתאימות לתרבותן.
2. שאיפה ליצור מעורבות אקטיבית ומכוונת לעידוד גופים ציבוריים ובעיקר ממלכתיים.
3. בחינת אזור הכנסה של ענפי יזמות בעלי פוטנציאל הכנסה וצמיחה גדול, ולעודד זאת.
4. בחינת הרגולציה של פתיחת עסקים בפריפריה ולייעל אותה.
5. שאיפה ליזום דרכים להתערבות יעילה יותר, פיצוח מתודולוגיה לזיהוי עסקים בעלי פוטנציאל צמיחה והנעה גבוהה לכך וליישם בעבורם תוכניות התערבות ייחודיות.

רציונל המחקר:

מהם המשתנים המבדילים בין המגזר היהודי למגזר הערבי בהקשר ליזמות?

ישנם כמה משתנים אשר משפיעים על ההבדלים בין המגזר הערבי ליהודי:

*רוב היזמויות ממוקמות ביישוב המגורים ובנושא זה לא נמצא הבדל מובהק סטטיסטית בין ערבים ליהודים. למשל: תושב הישוב הקהילתי בני יהודה בגולן המפעיל עסק של שירותי משרד וניהול בקיבוץ מונע 8 יזמים ערבים על עסק שהם מנהלים ביישוב יהודי .

*פרופיל היזם

מתאר את ההון האנושי שלו ושל מאפייניו המקצועיים כיזם הגיל הממוצע של היזמים שנזכרו הוא 49 שגילו הממוצע של הערבי 42 ושל היהודי 52 פער מובהק לפי מבחן T נראה שמצבם של הערבים המסתמכים על משאבים משפחתיים לצד שיעורי האבטלה ואי תעסוקה גבוהים יותר בקרב היהודים הם המקדמים פיתוח של יזמות ופתיחת עסק עצמאי בגיל צעיר יותר .

*הון אנושי

הבדל נוסף הוא רמת ההשכלה בין היהודים לערבים .
רמת השכלה של היהודים גבוהה באופן מובהק מזו של הערבים.
בנוסף, נמצא פער במדד החברתי הכלכלי לרעה מצד הערבים הממוצע של יישובי היהודים ברמה גבוהה יותר.

לפי דעתנו המחקר על ההבדל בין יזמים ערבים ליהודים בפריפריה יכול להניב כמה תרומות פוטנציאליות לתחום.

1. לימוד ההבדלים בין יזמים ערבים ליהודים בפריפריה יכול לספק תובנות לגבי הגורמים התורמים לפיתוח כלכלי באזורים אלו. על ידי זיהוי האתגרים וההזדמנויות הייחודיות העומדות בפני כל קבוצה.

2. מחקר בתחום זה יכול לשפוך אור על הגורמים החברתיים-תרבותיים המשפיעים על פעילות היזמות בקרב קהילות ערביות ויהודיות בפריפריה.

הבנה כיצד נורמות תרבותיות, ערכים ורשתות חברתיות משפיעות על התנהגות יזמית.

3. מחקר כזה יכול לחשוף פערים המשפיעים על הצלחה יזמית.

4. ממצאי מחקר יכולים לשמש בסיס להמלצות מדיניות שמטרתן לצמצם את הפערים בין יזמים ערבים ליהודים בפריפריה.

יזמות טכנולוגית במרחב הפריפריאלי הדרומי

מטרת המאמר:

מטרת המאמר היא לבחון את הקמתם של מיזמים טכנולוגים בפריפריה הדרומית ואת המוטיבציות שמציגים היזמים לכך והבנה מהו בסיס המוטיבציה של היזמים להקים מיזם טכנולוגי בפריפריה הגאוגרפית ולא בליבת המדינה.

רעיון מרכזי:

הרעיון המרכזי של המחקר מתמקד בתפיסת הזדמנויות של יזמים בפריפריה ובשאלות מדוע וכיצד מתהווה פעילות יזמית טכנולוגית בפריפריה הגאוגרפית ולא באשכולות שבמרכז.

טענות תאורתיות:

1. ההון האנושי המרוכז בפריפריה חלש מזה שבליבה, והדבר בא לידי ביטוי במדד הכנסה נמוך יחסית

ובשיעור גבוה של תושבים מתחת לקו העוני, בהשוואה למחוז תל אביב והמרכז.

בנוסף, מאפיין שמעיד על חולשת הפריפריה עולה מתוך נתוני ההגירה הפנימית בישראל מצביעים על

הגירה מהפריפריה אל המרכז.

2. הפריפריה הגאוגרפית בישראל היא באזורים המרוחקים ממרכז הארץ למרחק זה יש משמעויות

כלכליות חברתיות ותרבותיות המובילות לאי שוויון בין הפריפריה לליבה, ואי השיוון מתרחב ככל שהמרחק

מהליבה גדל.

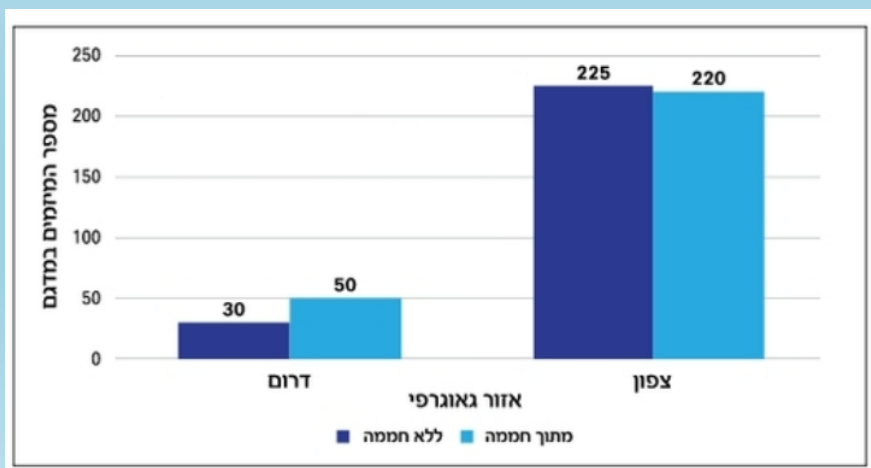
ממצאים אמפיריים:

הפריפריה הצפונית בישראל מובחנת מזו הדרומית באופי הפעילות היזמית הטכנולוגית.

מחקר שהתמקד בשנים 2000-2015 מראה שבפריפריה הצפונית יש יותר מיזמים מאשר בפריפריה הדרומית.

מהסיבה שהשטח הגאוגרפי של הפריפריה הצפונית קטן יותר מזל של הפריפריה הדרומית מכך אפשר להסיק שהצפיפות הגאוגרפית של המיזמים הטכנולוגיים בפריפריה הצפונית גדולה יותר.

המחקר נעשה על רשויות מקומיות פריפריאליות שנבחרו לפי קריטריונים אחידים, ברשויות המשתייכות לפריפריה הצפונית נמצאו 434 מיזמים טכנולוגיים פעילים / שפעלו ונסגרו לעומת 85 מיזמים בפריפריה הדרומית.

מסקנות:

יזמים מציגים 2 סוגים של מוטיבציות מרכזיות להקמה של מיזם טכנולוגי בפריפריה הדרומית

1. גישה למשאבים כלכליים וארגוניים ולמשאבי ידע

2. העדפות אישיות של היזם שקשורות לערכים, איכות חיים ולאידאולוגיה

קיימת גם מוטיבציה מורכבת יותר שלדברי היזמים היא מתהווה עם הזמן וגורמת להם להמשיך לפעול בפריפריה הדרומית.

מסקנה נוספת היא כי ברשויות שיש בהן מדיניות תומכת יזמים רבים מגיעים מחוץ לפריפריה על מנת להקים שם מיזמים טכנולוגיים.

המניע במרכזי של יזמים מהפריפריה זה לאפשר תעסוקה איכותית בפריפריה , מימוש אידאולוגיה של חיזוק הפריפריה ועוד.

ההבדל בין יזמות וחדשנות טכנולוגית בפריפריה ומחוצה לה ?

הפריפריה הגיאוגרפית בישראל היא באזורים המרוחקים ממרכז הארץ (צפון ודרום) למרחק זה קיים משמעויות כלכליות, חברתיות ותרבותיות המובילות לאי שוויון בין הפריפריה לליבה ואי שוויון זה גדל ככל שהמרחק מהליבה גדל.

הסמיכות הגיאוגרפית בין המיזמים הטכנולוגיים משרתת את הפעילות הטכנולוגית המפותחת במרחב תל אביב והמרכז באופן שאינו פרופורציונלי לשאר המחוזות במדינה בנוסף, עד כה לא הייתה מדיניות תמיכה בפיתוח יזמות טכנולוגית בפריפריה כתוצאה מכך לא הגיעו תקציבית לפיתוח היזמות בקרב יישובי הפריפריה.

היזמות הטכנולוגית במרחב הפריפריאלי היא סוגיה מורכבת שאינה מקובעת בהבניה המקובלת באשר למיקום האידאלי להקמתו של מיזם טכנולוגי, ניתוח מעמיק של התפיסה והמוטיבציה שלהם להקים מיזם בפריפריה מאפשר לעצב את היזמות במרחב זה ולמנף את התובנות לקידום אזורי

תרומה פוטנציאלית:

למחקר יזמות טכנולוגית יכולות להיות מספר תרומות פוטנציאליות באזור הפריפריה הדרומי של ישראל.

לפי דעתנו תרומות המחקר הן:

1. המחקר יזמות טכנולוגית יכול לטפח פיתוח כלכלי על ידי קידום יצירת מיזמים חדשים מבוססי טכנולוגיה באזור.

על ידי לימוד ההקשר המקומי, זיהוי הזדמנויות בשוק ופיתוח אסטרטגיות לחדשנות וצמיחה.

2. מחקר זה יכול לתרום לפיתוח של מערכת אקולוגית יזמית תומכת באזור הפריפריה הדרומי. על ידי לימוד התשתית

הקיימת, זיהוי פערים ואתגרים והצעת אסטרטגיות לשיפור, לכלול גישה למימון, תוכניות חונכות, חממות ומשאבים

אחרים הדרושים להצלחה יזמית.

3. יכולה להיות השפעה חברתית חיובית על ידי מתן מענה לאתגרים וצרכים ספציפיים של הקהילה המקומית. חוקרים

יכולים לחקור כיצד מיזמים מבוססי טכנולוגיה יכולים לטפל בבעיות חברתיות, כגון בריאות, חינוך, קיימות ופיתוח

תשתיות.

רפלקציה:

לאורך המטלה שלנו על יזמות בפריפריה הקבוצה שלנו צברה תובנות חשובות ואתגרה כמה דעות קדומות.

רכשנו ידע חדש, ניפצנו מיתוס רווח, ואפילו היינו עדים לשינוי בדעותינו.

להלן ההשתקפויות שלנו לגבי הנקודות העיקריות ממטלה זו:

ידע והבנה חדשים : העמקנו את ההבנה שלנו לגבי המאפיינים והאתגרים הייחודיים הקשורים ליזמות בפריפריה ובמרכז.

למדנו שהפריפריה מתמודדת לרוב עם מגבלות מבחינת גישה להון, תשתיות וכוח עבודה מיומן, בעוד שהמרכז נהנה מרשתות

מבוססות, משאבים וסביבה עסקית נוחה.

הניגוד הזה במשאבים ובמערכות תמיכה מדגיש את החשיבות של אסטרטגיות וגישות ספציפיות להקשר עבור יזמים בכל סביבה.

מיתוס נשבר: שוויון הזדמנויות ביזמות אחד המיתוסים הרווחים שהעבודה שלנו ניפצה היה הרעיון של שוויון הזדמנויות ביזמות

באזורים שונים.

גילינו שיזמים בפריפריה מתמודדים עם מכשולים נוספים בשל מיקומם הגיאוגרפי והמשאבים המוגבלים שלהם.

זה מאתגר את הרעיון שכל אחד יכול להשיג הצלחה יזמית אך ורק באמצעות מאמץ אישי, ללא קשר למיקומו.

הכרה בפערים הללו חיונית לתכנון התערבויות ומערכות תמיכה ממוקדות כדי ליישר את מגרש המשחקים ליזמים בפריפריה.

השלכות מדיניות : המשימה שלנו הדגישה את החשיבות של מדיניות והתערבויות ממוקדות לתמיכה ביזמות הן בפריפריה והן במרכז.

הכרנו שקובעי המדיניות צריכים להכיר בצרכים הספציפיים של יזמים בפריפריה ולפתח יוזמות הנותנות מענה לאתגרים שלהם, כמו מתן גישה למימון, שיפור תשתיות וטיפול רשתות ושיתופי פעולה. בנוסף, אנו גם מכירים בחשיבות של טיפוח מערכת אקולוגית יזמית תורמת במרכז, תוך הבטחה שהמשאבים וההזדמנויות לא יהיו מרוכזים יתר על המידה באזור אחד.

לסיכום, המשימה שלנו על ההבדלים בין יזמות בפריפריה מול המרכז הייתה חווית למידה מאתגרת אך חשובה. צברנו ידע חדש, ניפצנו את המיתוס של שוויון הזדמנויות, היינו עדים לשינוי בדעות שלנו, והכרנו בחשיבות ההקשר והאסטרטגיות המותאמות.

על ידי הבנת ההבדלים הללו, נוכל לפעול ליצירת מערכות אקולוגיות תומכות, יישום מדיניות ממוקדת וטיפול יזמות שתועיל לכל האזורים, מה שמוביל לפיתוח כלכלי מאוזן ובר קיימא יותר.

ביבליוגרפיה:

* עמליה אוליבר ואפרת אסולין, (2021), יזמות טכנולוגית במרחב הפריפריאלי הדרומי, [יזמות טכנולוגית](#)

[במרחב הפריפריאלי הדרומי - Technological Entrepreneurship in the Southern Periphery](#)

[מוטיבציות להקמת מיזם טכנולוגי מרוחק מהליבה הטכנולוגית בישראל on JSTOR](#)

* שמואל שמאי, שרה ארנון, זהב גרינברג ויצחק שנל, (2015), יזמות בכפרים יהודים וערביים בפריפריה

[הצפונית של ישראל, Jewish and Arab Initiative Development in the Northern Rural](#)

[Periphery / יזמויות בכפרים יהודים וערבים בפריפריה הצפונית של ישראל on JSTOR](#)